LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
3529

MU 5521

Till Skånska dagbladets i
Falkenb. täflingar!

I mitt insändande glömde jag att sätta mat till ordet Studdare vilken bör tillsättas

*) "Ordet Studdare kan egentligen ej stafvas med det vanliga alfabets bokstäfver. Sensutal var långt i början a eller au utan närmare O. Skall det blir rätt måste det vara ett af byggdemåls alfabets 50 tal bokstäfver och då närmast bokstafven O."

b) Vid publiceringen i tidningen får ordet vid räkneskapsbygget. "tugade fraggla" ej medtagas i tidningen ty Stormen dattor dåtter lever än och har 1929 varit hos kassaskrivare. Så för hennes skull får det ej medtagas i tidningen.

Jag förbehåller mig rätten i stafset i Svenska Ord i byggdemål och fackterm.

Med högaktning
Olaf Christoffersson

Kanske också namnet på den "zengenmostorn" drängen Sven och kusb. Jens dansen ej bör utsättas efterom de äro döde. O. S.

Skåne
Skytts hd
Fru Alstad sn

3527
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Till

Skånska Dagbladets
och
Lunds Universitets
Folkminnesarkiv
anordna
Pristäflan
år
1938
den
30/10

På grund av Edor annons i Skånska Dagbladet av den 30 oktober vilket jag allt för sent obs.

Sender jag här en liten tusendel av mina ungdomsminnen. det lär väl inte vara någon idé att tage mig för arbetet att i skrift upptecknas dem ty man kan ju alldrig täcka sig för dem i bysta

Med högaktning
Olof Christoffersson.

Innan jag börjar att teckna upp vill jag på det kraftigaste protestera mot rättelser av byggdemål och fackterm i sådan form, som mina uppsatser av lärda Fil. Lic. varet föremål för i Skånska Folkminnen, Folktanker, m. flera ställen der det t. ex rättats o till å i stället för ock. Här nere vid Trelleborg äro vi inte några Göinge så vi uttala ock som åu utan snarare som og eller endast o.

Jag hade begärt att få se korrektur utan min uppsatser, men nej det fick jag ej. Nu liknar de allt annat än folkminnen vad fackterminerna anbelangar. T. ex i Sagen om fattiga tjällas död hade jag skrifvit "vätte". Man kunde väl inte skrifva "pissed" men bevars det skulle ju ändras till "vätte" så nu står det ordet som folkminne bl.a. som att jag i fjor vårs berättade om "Ta varm" att varrat några "stabod" från Göteborg, när jag med tjäl bisdare 1916 hog det vitta, att de skulle "passa po o ta varm" och nu står det i nästan år 1932 som folkminne.

Allt sådant är väl försmädligt att nu utan vidare få se i trykt, som Skånskt folkminne och tro "Man kan ju bli so man skulle kunna flya i flint form sodant o man får hålla me de gamla i omtäfved ad de liknar inte gammel tro o sed mer än "Göte rudra ba" eller de e inte lätt i mer än "en ko liknar en varmvälle.

Ja man kan inte alltid sätta tro till "va gamla kärringa" berättar för studenter jag har träffat sådanna som bak efter

sagt att ad hår va i går en vidhavad student-torreplade o vill hade rede po gammalt ja läj hem smålfull ända opp i halsen".

Detta har också hendt. Ingemar Ingen fått komma på nå hem skrivet om att "gå po råt" och "småbrö". Tydligen tillnamn på Småbrö eller små brö.

Således får man numera på att de barnen i gamla "da gick po råt gick di alle i ra lio som pantafla råtorna. Ja man får li o me rede po ad de i gamla Skåneko bona gemensa å der lyhall i lia som i gamla Bjerjas". Det sådant är likso likt folkminne som "redr åta" Nej tacka vill ja sanks Borchlij af Fielberg Kristensen, Marie Christophersen m. fl samt Svenska Litteratursällskapet i Finland.

1. Jag börjar nu några anteckningar som hänt här på min fädernegård i Fru Mahtad der jag ännu bor.

Vad nu skörden beträffar så förberedde de gamla sig i lång tid förut ja t. o. m. redan vid sådningen av säden. Rågen såtom varande den sädes art, som uteslutande, såvida till gängs fanns, hår å annan brukades till bröd hade såväl bönderna, som H:k. husfolk och hantverkare största omsorg om. Förutsägningar och tydor hur dess skörd skulle utfalla lägo alla varmt om hjärtat. De gamla talade alltid om att år 1840-41 var det så regnet vådor att de måste läggа bråder under vagnshjulen medan de om hösten lassade säden. Rågen blev rent sönderspratt så att de måste på åtta veckor bröd som dock var gott mer likväl "bjest."

Vad nu sådden beträffar skulle den på utföres redan på hösten i början av September eller omkring den 7-10. Ett säkrare tecken var likväl för sådden när Freya kastade ut sina hårlockar vilka sägas som spindelnät komma uppe från himmelen och alldeles jämt övertäckte jorden så att alla skulle se dem och nyttja glömma tiden

Ett gott tecken till god skörde var även när: "När vuhaxen syer
a vår haxen dryger"

Rågen borde således hålla mer hafras i tort väder.

Så rågen var upptagen sägs på också tyder på bladen och fågeln i synnerhet skulle den på våren vara så långt kommen att den "vallborgsaftan" skulle kunna "dylla en kraga". Var den inte så fast i vistet hade de inte mycket att vänta av årets rågskörde.

Var den dremat så väl i vårt att den sjöng i ax Eriksdagen den 18 maj sades det:
"Norr Eric ger åjd
ger Olaf kage."

I min ungdom var det allt så med rågskörden, utom en eller par abnorma år nämligen 1884 när man vårade i maj månad mellan 7-8 alnar höga mödrivor vilka hos vid gården jag bodde och andra ställen i Fru Ahlstad ej var fullt lråd midsommarsafton. Detta hade till följd att rågen ej kunnas hös för andra 28-29 augusti

Detta hade till följd att rågen blef av mycket dålig kvalite med mjällåkar och gav mindre gott bröd ehuru han var grad skadad det året.

År 1889 var abnormt på motsatt vis det året var det rätt lidig och en avaldig

vacker och varm sommar utan en droppe regn hös för än den 7 juli då minsdö magna tomatis på Kallgård sprucko av omslaget av vädr. Jag vad tomatis beträffar för säkta jag det ämt sälja stackre sådanne i Trelleborg men alle gårdsbandlare slog från sig med båda händer och sade nej sådan kan ingen äta. Jag min fingo dem i stället ty jag kunde nät inte själv i hälder äta dem. Jag läser "Se o so om" Eric Lindgren trädgårds avlärer på experimentalfältet. I Lovs hade jag i sin trädgårds bok redan då förutsagt vad tomatis nu blivet nemligen "framtidens Riksväxt"

Efter den 7 juli häftig. årsvädr och deras följande slagregn blef det strax lika vackert vädr igen men ungnet upplöste den torkande jorden och dess näsder och "hadde inte regnet kommet da Hans Jensen no u 2 12 ti mi månd gn den 8 so hadde vi fa tad ruen ~~over~~ po onsta" Vi drägde det hös till den 13-14 men vid kuggarenmällan i Fru Ahlstad sägs "kutrafvar o sätts opp no Kvällen den 11 juli."

Detta är var icksa i märkes är i vad skördesättet beträffar ty det är just revolutions året det då det gamla tusen årige spridde fick det statte i södra Skåne.

1889. Skyttes hårad kontrakt hade nämligen det året nät lantbruksmöte den 10 juli i Trelleborg och de kräg i det reg i Trelleborg för första gång i Skytts hårad om jag ej mistminner mig om platsen der jag följde bak efter maskin-

nu var det den stadens park nu är belägen eller åtminstone inte långt därifrån.

Det väckte ju ett väldigt uppsehande att det varet en hösteman på Trelleborgs lantbruksmöte som hadde hugg av säen och toppa den och bant den o den dras av öj." Det blev ett allmänt samtals ämne i orten "o de va ju väldet roligt för de som sitt vidongert".

Samma år blev det åtminstone några självbindare spridda i orten.

Jag minns särskilt att en vacker höstdag då några kornhuggare satt hös i stugan och åt fråkost att hedrs skomakare omtalade att häradsdomaren J. Svensson å Kilsjömåke hade köpt en "konnidäri" sälbindgarnes maskin som de haygt mekt i Trelleborg på lantbrugsmödet som Ola gavn för 16 riksdalar om daen og knabbede av så forr mie mer o se mette de bagetter gå o skära av bånen på vaxrende ny' som va smuled ingel i forr ti o få dom torra"

Jag minns detta som om det hänt i går "ad alle la sine klage hoved sammen o tygte de va rent ovandet so galet."

Jag blev därför inte lite förvånad när jag innom några år i Cormicks skördemaskins katalog läste Svensson utlåtande om självbindande skörde maskiner där han sade och rekommenderade dem nyckt. Sinkilt minns jag att han skref om att säden blev för inkörning torr och på grund av mekanisk välpackning kunde säd från stora areal rymmas i säcksladorna.

Samma mat stånd rådde på min tid självaflägsarne när de började spridas i orten

det sades att de dels av dessa sådes kärnorna och dels upptog arbetet för ortens befolkning vilka tyckte det vore bättre att man gick ut och slog alla komna dessa vid under i tu o kras.

Det dröjde likväl inte länge för än hårtarbetarna sade till mig "Kan du inte hugga hallonen med so vi kan få fortare ov hugga av" komma ti o börja äga mig."

Självägarna gingo icke länge i ortens tycke det dröjde icke många år för än att inga husfolks kvinnor ville gå ut på hårtarbete och binda säd. I byarna sydväst om Trollebo började snart att bli svårt att få bindesk[illegible] Jag blev nästan förvånad när en lantbrukare omtalade det för mig år 1904 ty då var det alls ingen brist i Fru Ahlstad att få villige sädesbindare, men allt efter som de vilka lärt sädesbindningen i sin ungdom blevo för gamla eller gingo bort var det inge att få ty de gingo icke inte befatta sig med sådant arbete. Det var kanske så att år 1909 kommo de första själfbindarna till Fru Ahlstad - vi voro sex stycken som det året skaffade själfbindare. Nu kan det inte hållas på dem för utan ty även mindre 2 o 4 tum landet äboar låta hugga sin säd med denna nymodiga maskin.

Lantbefolkningen hade också sina tecken för att förutse hur det hårtvädret skulle bli. I synnerhet hade de sina tecken under julledagarna då det i gamla dagar med kritа skrevos runtomkring tecken på bjälkar i stugan eller mitt emot rummen. Nu trettondedagen var nyckfull ty den kunde omändra alla julatecknen till helt annan betydelse.

Nästa dro tecken till var pyngelmassa vilket särskild gälde bröllsdagshårtan det sades derför: "Se va sett om pyngelmasse kunde
kymme klemma ti
so de klingar i vägga

som de blev härlige Dalkarlar vårda
Min raske Kyngelmasse vår
ger Maske Olsemässe vår"

I följande gamla lygde min far vi också en tydning om hur följande hårtrådar skall bli:

"Kyngelmasse blid
Som skrede kvinnan kvide
Min Kyngelmasse vide
Som skåde mannen kvikar (= flinkar)"

Det var därför ett vårt tecken till vackert hårtvätt om man kunde säga:

"Kyngelmasse kunnde
Han håller der udde
Med sina vide utude."

Den första skörden för året var på klöfvarhugget. Till dess skulle man på kafvet "lerkaft, skygpån o le" fördiga. Lerkaften gjordes i allmänhet av husbondens och drängarnes gårfva, dock vore i allt träslöjd kunnig utan måste köpa vadmal av en snickare. Lerkaftens gjordes i allmänhet av ask eller i brist derav av björk. Lekraggarne vore för det mesta utan fruktträdsvedy. Derav var pärontråd bäst, vedu äpple, plommon och körsbärsträd samt alm.

Lerkaftens och dess kraggar skulle vara efter visse grunder och av passade till den person som skulle begagna de samme. Kraggarne gjordes delsi form av stut horn, delsi ändelsemönster som hade kultur historiskt motiv. De skulle vara gjorde på ett vist sätt som les på gamla lerkaft så "bröd de ente" man fick ej knuter i sån i händerna afdundo.

Vid korn och hafre. "mejningen" skulle det också finnas en s. k. "bole" gjord av piltråd med tre horn vilka fångade den av kaggna sådan och lade den vacker på "mo" eller skär.

På framsidan av lerkaftet var två lädernålsor vari en s.k. "stryk spån" satt instucken. Strykspånen skulle, om den var bra, vara gjord av "tonnemasse ej". Själfva läan skulle ju inköpas. De bästa voro de hemma snickade ett-av en och annan ortsmed. De "bed som en hog i smör sas de", med det fanns också på 1880-talet gode märken av s.k. "Göinge lea", jag miss nu ej riktet det bästa märket men tror det var J. P. eller "Jens Perse lea".

Det var en hemmets vit skilnad att hugga med de gamla läana på sina riktiga skaft och de som nu äro i bruk. Jag tog för en fem år sedan ock upptrack en gammal kasserad lia på ett riktet av mig själv gjort lerkaft. Min dräng blev rent av förvånad att det gick så mycket lättare att hugga med den gamla lian än med någon han förr haft i sin hand.

Läana slipades varje morgon och midde under rasten. Under arbetstiden skärpts läan med den sandade strykspånen och stubbugg man skulle man ej tåga tem för att slipa såvida inte läan vid stubbuggningen blev alt för mycket skadad. Strykspånen smordes fritt med smör eller ock med en nykokt potatis av nya skörden. Den efter sandades den samma av i de "flade sankornen" förvarad vid min bonnad s.k. "bögeflis" som köptes av "lemannanne från Göinge." Men kunde också i bland själf finna må flisten som vore bughjo. Somliga fingo "sånnel" av mållarne som de togo till vara när de kackade mo kvarnstenar, men bögeflis var bäst.

I fall strykspånen skulle bughjo ett helt "mål" hade man efter vid vänstra lebsaggen å lerkaftet en liten askbrunde ni hugg ning

formedt med ett skynt lock.

Var man för vande lite snål i fall spånn blev bar hade man på Åleknifi lomman hå som det flade sånkomnad ut. Å to kunne de gå å en kanvänning o ad gomo stryg spånen bra igen!" Nutiden s. k. snäckfil stryktspånar hade ingen godkänd i gamla dagar ty de gamla nöitado ej med omätt att de skände bärno.

Vid lättare stenbyggning hade man också en s. k. "våddestan (stimestan) i lomman", som man själv utbytt av en gammal uppskitan skjutnop. Med denna "våddades been" vid en öppen grap var var vatten eller ock vid en "torregrap".

Uppe vid vikan ry å det stenberg var ett det finnas en hel massa smala och djupa rundude skjutskårar som lärde Fit. Lek skrivet om i Helsingborgs stads historia att de äro minne från den gamla "Sinal = Våddestens" fabrikation till bondemas s. k. "Våddestena". Man må denom säga sammanlunde som en byggde fårfattare i Vestra Skånes vid det stora mulkklövetsjö ka utbrottet i aktuell period då 50 80 av djurtacken blevo smittade hös detta ödesdi gra år 1924. I stens vina fremgång på hur läjligt ...!"

mulkklövesjukbacillen den ler ung ute nyugg för alla svåra kriser som den fruktar ej ett dugg den hos en tid att rana och i den vida vänlig det finns ämne mon ~~för~~ skjuda kan den bara

Publag, vill jag alla som ingertänjde på Tank, tillo ut om dörnas, dän hynes nyktin Preis som om man vori, ja mustin ancrikt och gjöre ordning fuffens, bedräger i a lit och när det hanvesat, du mude klöpe

Kom aldrig mer till Hastad jag di na bed tank om du borta blipner med lugar och för

Man skulle så ej hände, bevar oss snälle

Tid vist en hel del flickor jag aldrig var kvitt de sick och flirta med gustas

Det synes mig rikkapelt när det vi

Vi kan bli skade skjutna, likt man

Signatur

S. O. [illegible]

lövejukebacillen till Ustad kommer fort fara, kon och grisar mejkmade så mant for Sveriges kriismakt den blev komderat ut. lle nog för tus av bacillen vetakut.

ttatta vakten vid varje gård o hint e mulkbacillen skulle skippa ut hvi de pastes vakto så blef ett fall ä, ett stänt elende, som över så av skall.

vis min med bäso och bajonetten vakten ut som skulle de rysm vörre

var för stackars kattan som bättarno ko ne och annan blind dum vas Petter vatt.

ärda personer som ute stock kolmiko kallas för de lände, man kuppans ett en ko i gamskarar sände, man fan mätt de av skratt.

de med till Skå [illegible]

Man kan inte annat än le åt en sådan talkning av vikten ryggstenbergs skjutsbåras mot vilken tydning ons befolkning på det kraftigaste protesterar. Ny bördens bördens ära ej, fast borde studera som aldrig rätt en ko, tro dem vara sådana nåt (eller som ett utbytes lydix da det ansågs för att vara "räktige domnar bal. ban sades det att de var "nomsa räktige tordyn domne fjöta") så att de kapte och begagnanade alldeles aformlige vädderte na vilka skulle tatalt förderfva hiono Ny dem tiden kommer nog snart att arke ologarne få samma talkning om vikins ryggs skjränkes som jag tyde äro fränsdum undskjende stungjeans till vilka pus a pressi i skärarna. Min åsikt om Trelleborgs bygka och Klaris om vilka jag år 1931 skrif i Sydsvenska Dagbladet mot emot allas påstående och sade nu varande bygkan vara den gamle hyskan alls att klostret legat vid Carl XII kastt kunde man ikke hade en anning om att min åsikt innan ett halv år skulle bli bevisad.

Som jag nu gamle et förligt omtalat tydin ock "kazzedonin" får jo också börja om själpna höstan.

Den första kästen för året var ju Klöfverkästen vilken skulle företages när klöfverna voro jämna i blom. När man skulle börja huggningen skulle man likna vid all huggning da man kom hem meifrån varje dag först tigende stryke kan ändach den var nyttjad. Likaledes skulle man om middagen och kvällen innan man gick från fältet tigen stryke lika som när man gick från ett skifte till ett annat acht för att undvika förgöringas ledamet.

Det var en helt annan klang på fältet när de gamla vanda vid lektrykningen ströko sina liar än man numera tiden hör. I gamla tider klingade det gent som om det varit en klockas ljud. Nu förtiden hörs det ogent och knabbigt.

När man var utkommen på fältet och hade fått rensbytet lian för fingöring började för huggarna (som var utantil drängen) att hugga i vid ena sidan av stycket, vilket han rättade sig efter klåpverslutande också skulle var och en hugga bak efter, mun till mun och bakerst husbondan själf, som var "baghuggare" för han skulle inte ge taktan av arbejd.

Huggningen gick nu i gemma hugg och takt värst över stycket. För huggaren skulle vara dubbelt så långt för de andra huggarna än av stånnt var dem emellan.

Det dugde inte att komma för nära för huggaren ty då sades det att de ville se "om han hadde ondt mies pig i menales tjäfnefals i lommene"

Det hände ofta då att han blef arg "O han la i o hogg ov hondan rent so ad di bagerste ble kvattmavede & o tapp ainnede"

Komna till andra ändan av stycket ströko för huggaren sin lia då de sista huggarne kommit fram, gick han i sin "mo" tillbaka och klippte då till om något händesnäs krypt under lian. Vore det att för mycket kvar i ens mo sades det och gjordes nar åt den "ad han vill gå lyndt om benen." Så hugg han i på nytt och så gjorde också de andre. Vore de flera i huggelag gick förhuggaren tillbaka innan alle kommit till ändan och så i tur och ordning de andre och hugg i på nytt.

Det var riktigt intresant att se huggat på Alstagården en tisdag då ännu en del bond-

UNIVERSITY LIBRARY

drangar inåsamt sig för att tjena sig en slant. Alla huggedagslönare skulle gälp hålla sig med leden. Man såg då på 1880 talet efter en 30-40 huggare som gingo sin jemna huggetakt över Aktogårdens höjestensväng som gränsade hår intill.

På detta vis gick huggningen f. o. m. Klåfver hugget på sommarn till sista hugget var lagt på hösten. Det dugde menligen ej att springa på några hugg och sen stå och vila, nej det skulle gå i en jemn rask takt över hela fältet. Ja i blend sågdet ut som huggarnes liror voro för bundna med var andra så jemt som de drogos fram och åter inåt marken.

När klåfvorna legat ett par dagar på "no" eller skår i höstsommar solen så skulle den "hyppas". I min yngsta tid kastades den ihop i stängsel för hand med tjifvor, men senare kommo hårt räfsor i bruk. Man lade dem i lagom stora "hypor" vilka skulle läggas på ett vist sätt så att ej vatten gick i dem. Sedan de stått i någon tid amt en vecka voro det ut vatten och torra och kunde om vädret varit vackert insåkas men voro det dåligt vädjer måste de stå länge ovan. Men mem åkte endast snarast möjligt.

Att skörde klåfver kallades att "hugga" och så snart det var överstökat med klåfver höstn kom ju snart "ängsgräshugget" vilket kallades att "slågres". Det inträffade i allmänhet i mitten av juli eller kort före "ruhugget".

När man skulle "slågres" skulle man hafva en riktigt god gammal lia vilken skulle vara monterad mera åt "li hoggs" än vid sädeshugget. Man började de i gamla dagar mycket tidigt på morgonen. Så det sadesfolk började redan vid 3 tiden, men så lelevo de fria så snart ängsbiftet var huggit varefter de lekte ängsleker såsom slå vår mällor,

stå på huvudet, hoppa bock m. fl. gamla a
galekar. Vari äfven flickorna deltogo. De
äldre nemligen också ut i tros efter hugget
började för att med sina i vackra mönster,
deras beundrare, utkurna trärifvor med
vilka de slogo sönder och spridde de hu
gna gräsklåtarna.

Sett han varit för min tid min de g
la omtalade det så ofta så att man kan g
sig en föreställning om hur det tillgick
i dess tidiga stora ängar.

I min ungdom begrädes si å gräshu
get så tidigt, min likväl tidigt ty det gick
tydligt lättare att hugga gräset medan dagg
var kvar. Flickorna måste också ut att
sönderslå "moorna" ty annars gulnade
gräset och blef oätligt för kreaturen.

Nyanno voro så belägna ute i åkes
fältet om höing tofgravarne och d sigd
som grundvattnet stod för högt i för att
vara duglig för sådes odling.

På grund härav måste man sätta "höet" som det to
gräset kallades i stack ute i ängarne till sådes fäl
vore tvungne vanligen det i höder.

Stackningen av höet tillgick på så
vis att man gick runt i ängens yttersta
med den bragaste som för kastre och bakefter
att starkare, ty voro de t. ex. tre måste tredj
person på kasta i stäng vad de både förkas
kastat på hans och dito vad der kom på hans
egn det således tre gånger mera än för ka
stare o. s. v. De starkaste i lagt sk
la 2:o och bära i hop höet till stacken, som
lades på den höglintaste och torraste pla
Så fortgick arbetet tills att var samman kastat
och lagt i stack var efter röjningen af ängen
tillgick på samma vis runt om.

När dessa två av grönhöstnad var undantagna var det tid att hugga rapsen. Den skulle också huggas medan dagen var på. Den huggs liksom i fria utan till rapsfältet liksom råg och vete och någon gång havren. Rapshugget kallades likväl "hugga" som när man hugg råg, vete och havre till fältet kallades det att "pjetta". Vid Rapshugget måste på denna åldern vara en kvinlig upptagenhet eftersom varje huggare lade rapsen ut i vackra rader utan band.

När den torkat några dagar var det tid att köra in den samma ty den rände redan vid vätet lätt ut. Vid inkörningen måste det därför vara duke i vagnarna ty fröna rände vid minsta brytning då den var torr. (Allt och vagnsborgen klapp med en skirpitaten bredträsrep kallat rapsgrev och plitta) efter som den kom ut skulle den strax redas av med hästar medan den var "skrabb" torr då rände fröna lätt ut, men som den att ligga en dag i hop "blev bållarne i jinlane o tejo so ad fröna inte gick av. Därför redes den strax att efter som den in kördes och kastades stubbane ud genom lalemunn på andra sidan av vagnen. Under rödningen måste man gå och "passa på tyntan i fall öjin blev nödia".

Strax här efter eller omkring olsmässodagen var på också rågen färdig på i allmänhet var det en åtta tio dagar före Olsodagen på 1880 talet undantagandes de två omständigheterna ovan.

Inspektorn på Aklagården eller som den då kallades "Höjegården" var rädd för att börja rågskörten under den s. k. franskinnen vilken ej "Ty Sara den vara
Kunde fälla tåren so klara"

Så rågen började att gulna och de gamla gick inn i rågtyget och slog ett stag

"nu har hon runt om blann gjort o fick tre rukänor i sin hua va de tivo ta ruen".

Man hörde på 1880 talet bland husmans kvinnorna och andra ofta frågan "Nor ska i ta ruen N. N. ska ta dem po tästa" o. d. frågor. I för väg sades det aldrig att hugga ny ty det låg något synnligt i likna om det sades de ju "nu har hon (hon) slutat" aldrig nu är hon dåd.

Dessutom hörde man dessa och liknande uttal. "De va gott i Jesu namn ad vi kan få börjad ruen ~~tra~~ väl fore de ä jo de viktigaste for ellas får vi ju inte rätt bro".

~~Det matsäg också om en stor fäldag~~ ~~Da det var bestämt ad ruen skulle tas~~ "Da ruen skulle huggas for da vankades det riktig gille alla dugande och de som hade varit med på ny hatten hade inte förtjänt något hata gille.

For att hava förtjänat hata gille skulle man hafva varit med på minst tre dagars vårsädshåt, ty för klöver, gräs, raps och rågskörtning arbete ansags ej hata gille vara förtjänat.

Nu var ant ligen den stora dagen kommen "ad ruen skulle tas". Jag minns så väl redan på 1870-80 talen att man som var uppfödd med gammal bonde sed. Att den stora dagen skulle tidigt om morgonen stärt töm slakta ett "femmerlom" som som skulle vara till middags bagna. Mor svare de på min fråga (1889) varfor ett femmerlam skulle slaktas att om vi gjöre detta skulle vi inte lida någon nöd innan nästa gröda kom. Det måste tänkas vara en gammal offerred for "bröfäan". Men varfor just ruen skulle slaktas tänkte jag aldrig på att fråga.

ty detta måste också ligga något sanskilt i synnerhet som ej pigmor slaktade vid andra tillfällen.

Denna sed fortsatte t.o.m. 1888 och 1889 skulle jag själf vara förhyggare och då ansåg jag det vara ett onödigt arbete och dessutom ett ödelägande av mat ty på efterhöst hade vårt lammet gratis i vårt och fetma. Jag ansåg att hönsskappa var lika eller t.o.m. bättre och gedare. Mor gick ojämna med på det nikt sedan begynnades med "ru ta ningen".

Redigt på morgonen andra fort de upplodade dagsverkarna för potatis sättningen derav fort de manliga som skulle fore fru Kattkinna att slipa sina liar. Efter åt avlade också de kvinliga upptagerskorna punto alla deras mindre ariga barn.

Så det var fraskost tid eller som den då kallades "dafre" gingo alla till in i dagliga "stuan" der det var dukat utan duk på det långa i ler med en årta halms bastvikt vitskurade bordet. En i dito också vitskurad träfatbrits med knif och kormked dvag runde vårokorskedar som jag ännu har i behåll, utan någon gaffel fanns ej, allt lagt till varje person. Maten bestod av graft hembakad helmalet rågbröd, "sytemilk o fittekapp" o sill o pantofflor" vilka fort till denna högtidsdag voro uppgräfda. Fort hade de "bova vad gitt lede pantofflor av nya grön som begynnas". Dessutom stod det flere stora lerfat fulla med mjölk varuf alla omkring sittande "fu me sina hornskeor". Alla kuggarna skulle också hafva en sup bränvin.

Efter en bestämt fra fort gick alla ut pogna tog nåra grova bröd (stiftan) till bår hunden.

ut kommer sig stort dramatiskt tillsägande med höjtidlig min bort och tar sin ordning gjorde lio som hände på den vitkalkade terrängens "gjutbehov" "ingen hakuta-ged". Då han fick fatt på sin lio slog han upp den på axeln och höll fast i vänstra lekknappen. På så vis att yttre "leen" pekade rätt uppåt. Han fortsatte så med höjtidlig min, tydliga skulle han visa om han duge till förhuggare, ut genom portan der han marte vrida hela åt sidan så att han inte "babbede" sig och hugg fast i tak-skägget ty av ased skulle den ej lös ut med rätthet. Ut kommen genom portan vred han leen uppåt igen och så gick han närmste vägen ut åt skogs "i rusticked ettes följd av alle de andra huggarne på samma vis och bakefter kommo tärna och kvinnor som skulle upptaga och bindo rägen efter hand som den höggs. "Bag etter hela tyngen kom pagen "drikkendes" med den stora runda o flade trälägeln rent full av drikk. (Läglen är ännu i bruk)

Förhuggarne stannade vid den sidan av rågstycket som de gick att hugga ty all säd måste på huggas efter som den lutade. "den kan inte tassimo bra"

Så snart förhuggarne ej stoppat sig lio för förbrukning med stryk på sina huggkam i och stras efter skulle storttärn och en annan (för det mista pagen som kom "drikkendes med drikkes legeln") o gärdes börja att omvärland upptaga ~~etter~~ och bindo eller sugo han av rägen. Nekarne skulle huggas åtido för nästa hugg. gång de skulle aksätta rent och ej lem na gat på skär tydä binge de "sammingen o vidde av efterhuggarne". So fort gick

arbetet i denna takt över fältet. Framkom-
ne gingo de tillbaka i sina "moor" ty det gick
ej att hugga fram och tillbaka.

Nu bars liorna på ett annat vis, man
hängde ledoret i högra knagen om vä-
stra armen så att hjälpa lian att bäras
horisontalt.

Arbetet fort gick gant och snart sum
en och annan gång togs det en "klonk"
dricka utav den stora runda drickes läge-
let var nära nog en konst att kunna drick-
utan mände lägel. Fritt fick man aftage
den stora träplagg som var kopp den
var fästad med ett läderbandsmycke fast
vid lejeln för att den ej skulle bortkomma
Om gällde det att kunna hålla munnen tät
om det tunnstora hålet so'att ej dricka vänd
neråt halsen och fördet sista var det fråge
om man kunde fa'något dricka da' man höll
upp den tunga lejeln ty deri skulle man hava
en vitsvans ~~tag~~ som pigaldrig lände. Det var
på aksö mindre apptitligt att dricka bas
efter en brustagare da' sådana voro
med i laget.

Da' klockan blev half 10 kom far
sät medan han lefde, reduce en mindre
flicka med den S. K. "linne (lille) mid-
des kommo ne en stor rejted smörgå
pålägd med ett stycke ny ost "aftas
med fårmjölk iblandad i ostmjölken
Dessutom var aksö brännvinsflaskan med
och en stort brännvinsglas ty alle hugga-
ne skulle hava var sin stora sup av det
kringgående glaset.

Da' linnemiddan åtlitt började arbetet
på nytt och fortgick till middagstiden da' alle sing
hans och liorna bars bort på morgonen.

Vi stod den varma lamma rappar på bord och det åts en bestämt middag. Utkomna skulle hugsarne skipa sin lur under middags rasten så att alla hade den skärpa till det var tid att börja arbetet igen.

Då man så åter var färdigt att börja arbetet gick gårdsdrängen till om de andra på samma vis som om morgonen åter ut till ägotjänet varest arbetet gick i gång tackt till klockan blev fyra då alla åter gingo hem (efter att med tagit lunch) för att äta "middaftan" vilken bestod av nypokt lång fisk, lite potatis, vete mjölsdippa och ny mjölk renap. Hugsarne skulle också ut hava ma mjölk.

Detta var på fjärde målet för dem och det åt lika fint dem gängen som de andra att på kvällsgrötna. Vid middaftan skulle gjörna skipas fly det ansågs som en "fjärnomat" om man gjorde hålla vart en half dag. Så fortsattes det med det samma ut till ägotjänet den taktan i fortrinnet ordning på gick till kvällen. Så arbetet skulle vara "knabbade" för hugsarna en viss takt med stryk igenom på sin lia och renträtt den efteråt vat för gomen en natten och gick på samma vis som om middagen hem och hängde sin lia på hjälkehuvudet för natten.

Sedan fäjdes de alla åter in i lägen och åto ny grundlig mäto på ny kaffe kimgrät med en smör eller hommysdippe kalle i mitten på grötan i form av en skimmo. Vad den av det gemensamma fatet tagna grötan dappades. Vid sidan stod ett fat fat mjölk. Det togs först en ska grät som dappades i smör kallen och åtom en ska mjölk. Efter att gill

Eftersåt gick var och en till bänkar och tog gott hälle mätten efter det stupna och ansträngande arbetet och många kraftiga matar.

Strax efter på morgon då arbetet hade börjat kom far och (ty endast en annan gammal man var med far var död) och hade "vattenpåsar" och en annan gosse eller flicka till hjälp för att dra dem tungna rågar samman och uppsatta i "långskyler" ty rågen skulle vara uppsatt i lass till kvällen.

Ja detta var en "rukande da" i slutet av 1870 eller början av 1880 talet med själva hårt arbetet beträffar, men vi så duktig förgätte vad bondkvinnorna hade att göra timmarna för att laga all denna många mat till så många måltider, vilka egentligen voro dubbla ty strax efter varje måltid skulle alla barnen sättas till bords.

Som barn har man också minne av en s. k. "ta ru da" ty barnen gingo ut på fältet under arbetstiden och var med eftersåt varje gång mat serverades. Dessutom hade de en hel del roliga lekar bland annat min gång vårskild att vi band en tråd på mitten av en ej fästor mätmatt och hängde den samme med en vatten pustar som i den tiden fanns hos oss i grupper i åkern i vilka det fanns gott i mängder av s. k. "kongtagg" (spigg) vilka med begärligheter slukade och svalde matmasken vilka bandet. Det var således trä snö fiskar vid varje gång vi drogo upp. Dessutom plockade vi trävilar på de s. k. "diken". Men det var i varje fall att fälja med hungersåskapet fram och åter och att få hysta de s. k. "duvekollane = duvekollane" vilka voro

vitro vore frökapslarna på räg av rödklint (Agrostemma) och ej blåklint (Centaurea) som 1 kan. Lust å Ting vis uppgifva i nit enbete. De nämnda magna frökapslarna innehöll nämligen en sät aktig honungssaft som var riktigt väl smakande för barn. Namnet kommer derav att barnen kyste frökapslarna likom dufvorna matas nia ungar.

Det är bara frökapslarna som bära namnet.

I rågen fanns på den tiden ett ogräs som kallades "gatte" (Bromus) En del gamla trodde att den var den ondas "Djäfvul" ty den "drinte" ett af. av att fockar hade mycket att för tyndig personen förvandla deras räg i "gatte" Sårigenom påstods det att man kunde så räg och få gatte men om man var godfruktig sådde det ingen ting om den var gatte i räg utsädet ty då blef den likväl vacker räg. Stråen stod hårt mellan de skilda partiernas fog hårt med den som påstod att de fingo det slag som de sådde ty det var alltså gräslag rågen gatte. Hos på Ostra Prins ej ogräset sen en 25-30 år redan men år 1926 såg jag riktigt med gatte i rågen på Svalebogården i närheten av Björkestäkra

Rågen skulle vara "stå i lass" (skylarna) Ballads hos på orten aldrig på den tiden för skylar utan det hette "lass" eller traf. vor om det än var mer än en trafva 20 st. i varje lass eller trafve) minst tre dagar hur vackert än vädret var innan den i kåras i "lagalled" eller i stack.

Vid insamling av säd verdet särskilt att i skyl

Gamle Anner Skomakare sade en gång till mig när han "stack" efter en lass, du stka

tio tills o to imot o inte snabba nu vi tiker av för de eder mun alla rukärnarne o de du sätter den fysto nejn i lagellet vka du se":
"Ed ler o stu nun inte gnana ru"
För du de regtid so vka du få se at mun ente gnafur på rukärnarna edan de edor kräftarne som tiddar i lervägarne."
Sette inte hade timmra fullkomlint rätt i ty alle i vägarne sittande kräftarstyfkn som funnits i leran var omtrent fult upptäna av maskn.
När nu "rugallet" var fyllt skall på rätta läggas i stack. Latun rätna det på för att veta hur många dagar var och gärdsdräng eller far de hem lade av mätte en 1. "stackotät." 4 x 4 stag vorpå lades en ½ meter tjocka med halm.
Nu var att färdigt för att bygga stack på. Det första "nejjens sattes de i mitten med roten nerät och alle i rundning der omkring, så att de bilo och utbrett kunna att ligga mers "flata". Häröp byggdes lett efter lass ringt om i den fyrkantiga stacken (alle sidors stackar voro fyrkantige, men hö ode långhetens stakar måte vara runda "Udanlaved" skulle "less" me stäntn norrad" tills en tredje del av ruen va i stacken varefter "udanlaved lett me slentn oppad" sette skulle nogo inklägges så fick stacken av sig själfn vackra forme "me bucke rör" och till mated mottagna att nå den relativt lille stackstäln.
För att ej vatten skulle gå i stacken var det mycket nogo hur innan lant lades det fick mulegna inte läggas så det vatten

rätte utom det att man för utbytande av mekanes band och skulle dessutom vara relativt fyllist och tjockt så att utbytet mekanes lyckade mycket med rat ändan.

För afvist skulle också stacken fyllas mycket nogt i mitten eftersom det ändan mekanes vänts med stacken uppåt. Hade det blivit rätt ändan så att trafvarne mot ovanifrån var det behändigare att läggo stack ty då hade mekanes blivet omformad i rat ändan så att stacken ej fram trädde tydligt.

För varje lass visade jag stackarna ~~mamet~~ lev i höjden och tio vid band på ~~efter~~ ~~alnar lång "tjufvan"~~ uppstickarna i nå upp med de manliga. De alnar långa "tjufvarna" utan "mellantjufvan" vid tid gripas. En mat kvällen (men började i allmänhet på ett minutens av en rågetals av morgonen) var öppna mellantjufvan för kost och då var det tid att taga till "middaftanstjufvan" som var mera lång och ännu i kvar. Det var ju mycket behändigt och antagligen då uppstickarna skulle begagna dessamma.

Den första ~~rag~~ stack jag arbetat i lades 1883 av mons Anders Nils son kallad Stormen vilket namn han var stolt over, jag var motagare vid uppstickningen ~~och~~ sidan och kastade "runejisen" till Stormen som lade stacken, men de skulle komma vackert och rätt annars fick man uppträkning. En som lade stacken kunde ju omöjligen mottaga dus av som hållit. Vid all sådan stacks byggnad skulle den som "sto i stack" kasta mekanes med rat ändan mot stackens utsida men likväl mitt för och

bakom stabbyggarna och för att vad de gjorde fingo de ej kasta mekarne på honom ty då riskerade de att få ej en riktig "hovrebass" på ovanan av bägge vilka läpte stor risk att bli nerslagen av stacken och komma till olycks om stacken blivit högre.

Då det blivit tid att begagna medelaftonstjufvan blef det ett fasligt ovädrom Stormen hade blivet lite osams med Skomakarn när de kugg kom för att han följt honom för nära och nu tänkte han åter klämma honom. Skomakarn ville ej begagna middaftonstjufvan ty han var egentligen oförmögen dertill. Han ville att ett så dislats skulle stå som lav (vårt stacke dav var ej vanligt då) vid nidan av stacken och på sätt skulle stacken lätt och väl kunna fyllas. Stormen höll på vid att skomakarn skulle begagna middaftonstjufvan. Ja Stormen blev så arg att han tugo fradga - jag log till hare flyktin från stacken in i ett angränsande logall der en "loglagg" (ej lyckall är det andras tid) vätte med utsträckt mot stacken varigenom jag log och kikade på hur det skulle sluta. Om en stund kom allas vårat tusfikarn Anders Pettes hem med sitt lass. Han visste ju varför Skomakarn ej ville tagga befattning med middaftonstjufvan. Han sade då "ja kan sticka ov so kan de annert kå åttes so bytter vi om me vagne. Härmed slutade dessa stridan och arbetet fortsattes till kvällen då stacken stod färdig och vackra och ovännskapen var då glömd

Detta var den första sädesstacks jag var i arbete och det blev också den sista dagen

som midd aftens tjänar begynnas ty man blev mycket förbetad över det hände och sade att det skulle göras "starke lar" vilk Anders Hansen maste samanslå". Jag har tagit väl vara på den omtalade middaftens tjänar och den lägger ännu på hans hjälkarne som ett gemmalt minne pre sådan den var då den inte längre begagnas försäkringsticking år 1883. Middaftens tjänar är i ikraftet 401 cm och kommen cm längd.

Sätten inbindes från åkern med två vagnar så att det just var en tjäts på stycket att lös. Stort tåm skulle ju lösas så lätt. De vekarne i tåm skulle läggas med en ordning så att ej t. ex. "bagänn ett de ov dodi lätte lasted". Detutom skulle hon lätta så att de ej band av "lassmen" när lasset skulle bindas. Det gälde dem för för flickorna att hava "tungan rätt i mun" som ordstäfnet lyder, och ej hafva lasset för mycket fejt i mitten ty då hände det ofta att lassmedan smalt mitt af och flickan fick genom lassmedens spänning en frikupts rese bakut högt upp i luften.

På de gårdar der det var en hel del drängar och flickor skulle de binda till "bingetryst-sen" vilken de hade erhållit från flickan i lasset om de lyckades att binda lassmen ända ner till "refkvarn eller trärottan".

Var det så att flickan hade tyckt för en av drängarne lagade hon ju så att han blunde erhålla priset, men de andra lagade hon vag med att de måste bli den utan.

Numera begagnas det sällan lassmed själf bindare "nejerna" har gjort det överflödigt att försumma sig med det arbetet.

På stycket följdes poäkbringa allt av en mindre flicka eller gosse som skulle repa

efter last ty det var sedvänt att låta gods gå för lägsta hyra som hålls.

Att rådes inkörning gick till på detta sätt var vårsäds starbarna vore både lättare att samman köra och att bygga.

Efter rågsäden dröjde det ej länge förrän äfvete och kornhäftan stod för dörren.

Vetet "pjättades" och upptogs på samma sätt som rågen, men det var en sådan ohyggelighet som i de tiderna odlades. Det var i allmänhet blott så att bönderna själfva kunde få litet att låta malas till husbehof.

Vid inkörningen av råg och ibland också vete skulle det "skröftas" af något till "bröfföa o uppräde"

Jag minns så väl att år 1879 blev jag skickad ner till Ola Christoffersson i Lille Stahlstad för att låna en "pleg" ty de skulle "skröfta ru dem ette". Ola Christoffersson sade "nu ska du se regtig ette hur de går ti so du kan tära di o komma de i ku ti du blir stor o ska sät jörre de". Uppmuntrad följde jag så mycket att jag i dimmerset kan se hur körsmen aflossade kulastred i den "kindra" som i på äldre tider var Ola Blixt (farsdräng) och Lars Månsson kallad Stromitin.

Så snart lastet avlossats hade det samlidit lagts i ring runt om på logadet och så snart rimstocken kände ut med hästarna och vagn - det kördes då blott med en vagn ut efter nytt lass började Ola Blixt - med den lånta plejen - och stromitin att i luften sveva om pleglarna så att "slaveln" sveptes ner med våldig kraft på de bundna (rågnekarna skulle ej läsas vid skröftningen)

rågnekarne så att rågkärnorne af den soltorra säden sprutade åt alla håll. Det dröjde ej länge förr än ringen var omkring gått varefter den vändes och slog på andra sidan. Om gällde det att få rågnekarne upplagde i lagulled innan nästa lass inkom i porten. Rågen skulle ju senare ren tröskas, men det var då bättre att bruka "skräftet" ty då dansade ej kärnor som vanligt i ring.

Ehuru svettan lackade över hela "raen" på både "skräftegubbarna" som de den dagen kallades var det likväl tid att utföre en de "lolegi" såsom plägade kunna medan de väntade på nästa lass. Bland annat "kräps" det under "slavolu" som stäldes på med mat lovägnen. Det gällde då att kunna krypa under, medan man med båda händerna höll sig kvar vid slavolu och så åter resa upp sig vid andra sidan om slavolu utan att få röra vid lagalpitmera än med fötterna. Jag minns att så väl den jag satt i en kraftsäck tillade på. Jag fick samma dag också se bålet "Lokatten o Herrans hons" vilka var ett par mustiska vätar som trädes skydde sädan i ladorna för att mäns ej skulle bort bära den samma. Det var ej så lätt att få skåda dem ty det gick ändart på följande sätt.

När jag berättat skräftegubbarnas fråga med ja om jo vill se lokatten och Herrans hons. Tagoo de och lade plägdes med hitsen (bakom kufvandet och klämde så åt om halsen att slavolu och kärnlens ändarne gingo i kapi deras händer och frågade om jag nu sågo han nikat jag dock blev klar på ty hade jag ej änträtt den klämde det åt tills man blev den varse.

Som jag också gått med på att se herrarna vitterdem också för mig. De sades vara uppe i bland städen i lagulled och det för måste de läpte upp mig så jag skulle få se dem. De tagos då en flat hand om vanderna omatat och läpte mig så högt så att jag skulle hinna se dem. Men skulle det gå för mig fickman ej tagos fatt med händerna i ändras armar utan skulle blott läpter upp med min klämman. Men måste jag er-känna att jag nu både lakatten och herrarna

Att skräftegubbarna blivet så livade och glada bratt det stupvarlutet hade min ordsak till en del av att de uppeldats att om aftats med en god rep brännvin.

Kornskörden utfordes på helt annat vis. Så skulle den t. ex. "bölen" mynteras på lerkaftet så långt fem om lian att böla kornen tagos med ej vart nedan av hugget kornträ dock ej så långt ut att bölekornen stäta på det ej avskurna kornträna. Ty de blev att "damnu hamled" och "prestedejs ne onödigt arbete".

De afskurna kornträna skulle läggas nackt och pint på no så att rat änderna bildade en rät linie. Sedde de ej detta ansågs hugga ej vara någon duglig mejman.

Detta kallades ett "mejé korn" och då man hugg blandad av kafre med bölepå lerkaftet, som egentligen de kallads "mejéden" hette det att man mejéde blandsäd av kafre. Med de man mejede så hugg den fremstykt och ladt i no. De bland säden och kafren var mycket högväxt brude man ej hugga ut den samma utan då måste man hugga ut

stybet, vilket de kallades att "pjätte" och de skulle det alltid vara en kvinlig upptagare efter varje bugare eller med kärnor upptog den avklippta säden och gjorde säd kanter runt för den efter kommande bugaren. Ty detta var mycket nogt. Ty läg det något lätbugat bugg den efter följande in i lio bräning. Upptagarna upptog så mycken säd i famnen så att det blev en lagom stor neb som närsådes blandad ej strax utan lades ut till torkning innan den om några dagar blevs med hand modde hand av hafre och blandsäden. Korn pjättades aldrig utan bugg alltid ut med undantag i trädens de det bugg som man kunde med kallades likväl ej för "pjättning".

Vid korn bugget som i allmänhet i fall en vicke in i augusti skulle kommegirso St. Lars dag alltid hava en nybyggd (av trärna nybyggdt året) hämnes ka kc på lille midsommadan så blev det vidare tur med leina att framgå.

Vid den sista tröskdan, varifrån rätnan, råg, vete korn och hafre, bugg skulle man "ta harm" vilken traddes var i mustigt värm som om den ej fängades hade den makt att i nästa gestalt spring upp ut med säden.

Lärde Prof. i Lict. hava bevist att superstition uppfunnet att denna menade en "sädes gud".

Nej det var något helt annat ty denna menades att i ock med man bugg den sista tråden hade man att vad man fick det året av det skulle ock lende man tage vara på ty man fick ej mera vilket var lika omöjligt som att fånga harar men det ansågs gick lätt att förvinna genom oförsiktighet.

Samma likaledes hade man sägo att

att om man godtrogen lånade någon eller gick i borgen eller att vi pigor fick ett barn med en läsman som någonting värde så sades det om dem att de fingo "ut a ta hensyn för rätten". - Ja de får i ud a ta hensyn!

Det har tisnad ej utan tabubt som man läser i nådens år 1932 att det varit nödvändigt för Fru Ahlstad "att passa på barn" det hela handlar nu om att jag 1916 i anrad några Stadsbon från Göteborg att springa runt om ett sådant ställe som hett på med att hugga med yttpbinden fay satt och skrattade åt dem att de voro så dumme att de sprungo runt om och ställde sig hade med kamra och tjuvar för att "passa på barn". Ordet passa på barn är ej annes något falkmessigt och jag som vanligt ej fått se Borelius blev storligen förvånad att det fått heder och värdighet som skånsk folkmun var för jag bara är att detta tagat med i tidningstryckeri till rättelse.

Så snart du hugger = mejade vår sädesbygat på no några dagar var du tvungen "ad lea i bån" som det sades eller hälta bunt ihop bindet. Då på lingades alla bygg bin dombar vilka gingo på hårt dagsverke eller arbete än på ett än på ett annet ställe (här i södra Skåne säges det ställe vanligen nas en gård) för att kunna fortjäna så mycket hårtjäne som möjligt. Således började kvinnorna sedan bindningen i ena ändan fingo av hugget ty efter utröddes hugget kommo åtan och vickna.

Vett i sände årtos ett vickor kallades att "hugga" och på skojiskt sätt sade man "ad de kan gå me en fing so en bringt"

Sommar minnes ej hårtäpnlist utan det

montrucks det bölaläsa lerkaftet med en gammal kopperad smal och uppritsin "insekt" ty det gick betydligt lättare att hugga "tringsäen" med en smal och skärpt än en sly kio.

När nu hela ensgrödan var huggen strågs liorna med en klang ock den äftes täjade skaran kom på gården, vilket jag som mycket ung ännu min skulle kan minnas hur de ställde sig på gården mitt för "bilaned" och "stue fönstren o alle som et stråge de sina lever so de klingade i hela gården, "inn mera min pig" min gamle ola Trulsen m. fl. ontalade att när de strukit "reglig klang på gårane kom far i hused (om han levde annars morn) ud på stue trappen o ondrads va di ville, di tänkte vell ente hugga på stenebrom. Da svarade de alle i sammans ad nu hade di ovtvegett o bränål itter skarpe lever o om di nu ende fick lille hänte gikk so hagg di kåthavn etc. Neg' di få di nist ente laf repte morran i hused o kom me de dimma ud me en kom fall me sejtede smisonade me nygjord att eller hommigs kage på. O far så i huset gick ettes den gamle brännvinsflaskan var af de friga en i sänder en stor "huggetumlare" ov den gamle matmutumlaren (ibland av horn) som gick land runett!" Sedan "tumformadenne etc" hängdes liorna upp på vägg arnas bjälke hufvud.

För att det skulle bli god "äring o lyc. me kregn" ovan nästa ar ontalade Ola Trulsen m. fl. att man i skulle hugga riktet av all hafre" ndan en skulle lämna nonna strå på rad ti norskyttens häst (Odin)

hårt att man skulle inte riskera att om
runt för den skulle vara nåd ti barnens fulo
ellis blev den inte ~~nåd ti~~ regti gröa ti ett
annet år" Eller som det heter i den gamla
rapsevisan: Rif Rif mankan litt
Rif Rif men i fåv tett
Fåglen den fatige skaffe varre me".
Sjøm skulle man till längre ordtäfved:
"Den som inte ehr si mäte
Sliter si inte mitt."
"Lätto skulle di komma ihåg to di inte
gore bort av mäta års gröa for te"
Den onde passade själv "po o ta sin gröa,
to di gamla av vårsäen" ty han hade ett
sätt flyhafve som alltid drivit av på
fältet. Den var svart, numera tryckt
i någon städs.

Mänsan ansåg som en skam att gå
och binda säd varför de hårt ville att kvin-
norna och yngre drängarna skulle hafva upp
burdt då de fingo afhuggit. Man blev
det dåligt hårt vädes så gick det på vårt
att hugga sådan inom rang skurarne mun
att binda den gick med sådan vårdslös i alls
för sig varför hela styrka av både man och
kvinnor måste tagas sig för att binda.

Under sådanna omständigheter ansågs
i mänsan bindningsarbetet vara
under sin värdighet och om gick
arbetet så snart vädret tillät bindnings
arbetet, i "flygande flang fra åme ti
åme" (vid bindningen handskan fram och
tillbaka på de s. k. mannen eller skärmen)
. De som inte kunde hinna med ansåg för lato
derför ville alla vara duktige och det sades
då: "ad de gick som kin va ellis dom me
en snärt."

I synnerhet brukade det väcka uppsikt när det närmade sig mitten av vår vilka hade "stoddarna" (eller stodarna). Det ansågs mycket som ett stort äre för den som blev så utsedd att han blev tvungen att bruka "stoddarna" och den brydes med i synnerhet om det var en flicka att han innom ett år skulle "ha stod over skägen" och det var ju i de tider den storta skam en flicka kunde hålla ut för.

Sedan det väl var bundet ett band om stoddarna voro alla de andra begåfningar (den som hundet fått vilka i mer eller mindre alysskaliga sätt nekin) att utnyttja den samma med var ett band på ibland turo de sig för att utnyttja den samma med hufvud armar och fötter för att slutligen visa flickodlamet hur följden skulle bli av att stå over skägen. Således var hela skapet en varning för unga flickor.

Vid sammandragningen placerades stoddarna så att han skulle vända gränse på sätrafvan där den fick vitt och vilo till dess den blev inbind då den samma travs polerades upp att vända på en hane hjälte över lagatet den den skulle vilo till att blev utbrukad, flickan brydes också med att hon skulle vänta det hon att vitt för bondeändsbänga. Således var gift att det var ju det en åra att hava bundet stoddarna.

Så stoddarna var bunden hade gardin ju upplandet och då gingo alla sjungande hem, sade de gamle, bärande rifvarne rätt i vädret med rifhufvudet uppåt och balanserade hela rifvan på högra tumändan, således en hästrifva lik. Jag har för öfrigt också själf sett och ut för dunc hästrifva lik. Det var ingen så vänst lätt sak ty det gällde ju att hinna balansera rätt så att man ej tappade rifvorna i backen vilka dels gav ga sårdes och dels ansågs för en skam att ej hinna balansera det rätt.

Nu sen det både vanligt och uppbundet för året gällde det att passa tiden och få sådan bråtjäd. Om fårtuggna var på redan nu tvåa tio i åkning vilket började omedelbart om fårtjäls dagen i ändo långt ut på kvällarna ty tjänstefolket hade vårt och vi och var precis lika angelägna om att snart få instuvad ty på för de fingo på mindre arbete hade de ju med att gå och nämda och sätta om i fall dåligt väder inträffade.

Bröjen

De som fårt fingo instuvat blevo på "non rägtie tur kova ag lygte" resta o dräungas o tårna da ti naboarne ad de va nonne rägtie bra asare o ätter middes gubba som inte har inj hoitad i nu".

Vid vår sådes i åkningen sitt det till på samma vis som ovan skildrats om rag instuvningen. Det aldre sista kåste lasset (av säd ej kårtaskalatum) för året kallades "ad köra hem soen" och då skulle hela gårdens folk vara med (dock ej daglönaren som ej var medundagen) ty så snart soen var lassad satte vi all upp i vraselassed (som bestod av efter vraken). Sentligs satte andra lägg på ryggen och tjuvar och refvorna hållas med korn och hufvudan rätt upp i vädret ocke de som kunde springa gjorde det. Soen skulle köras ingenom porten och ögonblicklign skulle en mö, barnets yngste dotter eller en ung tjänstepiika passa på och låta portan stå och dåga!" Go åring

Så blef också O fimmerlyiks "Nästa år" nästa år ett gutt årings — och hon djurfödde år.

Nu var ju både arbetet slut om man undantager "hören" om vilka man om tiden tillåtet kunde upptecknas många sidor!

När hön var magn skulle den rätas uppmed rätan och bindas i två knippor vilka sattes i rundade s. k. "hörstun"

När den så blev torr åktes den in men då fick man vara försiktig då man ej blev fall av "tverturtar" vilka kunde passa på och krypa in i ens öra.

Jag omnämnde här ovan att gamla folket brukade att säga Vi och vårt och hade likt stor omtanke om gårdens skötsel som ägande. Det kunde lätt vid finnas en och annan som kunde "alljera storlosing". Så t. ex gamle der på 1870 talet en dräng vid namn Sven hos Jens Larsen i Sjöäng. Då de skulle hösta blev han kommenderad ut att hugga, men han skulle hugga rak och ungkert kommenderad husbonden. "Ja de va ju fer a Sven tog in le och gick ut och började "o eller som far sa ad ja ska hugga rakt vo tar ju nu märke på Mårtops gårdo.

Sven började huggningen och gick alldeles rakt tvärs igenom alla latter in över nabogårdens mat vitt mål och skydde ej vare sig pilevatter, diken eller ängar utan gick som en fjällemmel rakt mot målet. På kvällen kom han ju trött och sytten hem. Han hicka ju uppträdskning av sin husbonde men svarade me sin mest trotskyldig: min i världen "ska far sa ju ad ja skulle hugga rakt o de har ju me gjort.

En gång blev han kommenderat ut att slå äng. Sven gick ut i den höjmoln

och började "padre stun åt söder o vänster det var att han kund på t.o.m. över taigam in på gården. En annan gång kommerade han av husbonden ut att smörja den bästa resvagnen. Som sitt lyckligt att snäll et semet bakstaf inligt smorde han vagnen med patentmorjin över det hela både i sätmno och annan stans. Då han tyckte sig hafva utfört et välgjord arbete sitt han in till sin husbonde och undrade var han nu skulle gå för nu så hade han smort vagnen åfver att mer än som i "Kommelitata (i vagnsgitsnafnet) "o det kan ike dj'.... a kommo ti o smörra!"

En gång blev han tillsagd att gå för att ringa sonnen då husbonden försäkrade till de men "Som ska ringa dom på falka vis". Husbonden mente på att de skulle ringa som folk brukade att göra. Som sitt ut och satte ringa i alla svinens öron. Då husbonden sag felet fick Som uppträda mig, men Som svarade som vanligt med hi med tro skyldige min i händer "for du på ad på skulle ringa svinen på falka vis o på har aldrig sett når folk hatt ringa i nesan men mänge me ringa i öronn!!

Som kom en gång så hårt i gradema att han skulle vara hatt och skjutta itt husbonds falk till ett fint Palast i den bästa gillesvagnen försiktigt med de bästa hästar var selade med de finaste selarna.

Hör du Som sa husbonden, då de skulle köra hemma i fren, när du nu kommer ing om portan slår du en redig plask och kör stilligt upp mitt för stora trappen "ja far de ska på gjöre Sa Som, då han nu kom i portan dadd han o gjöra

de so ad han tapte sin tvelpiks strøjs
ingen om porten. Prøvede da Sven
å hopp av vagnen efter sin piks som
løpte stenebroen å så da han å far
nu e de ente nåd å sette si' opp igen
jå ler øjin fram for darm. Sven
to de fatt mitt om piske skaftet me den
ena nåfun å me den andra to han
fatt i' panne ~~lugga~~ gul lugga på den ena
hålen å ta opaa spaae da sitt
Sven fosse i våjin me piken i nåfun
å dro øjin etter i' fram for darm
der han ~~stapp~~ stanne å stapp far å
mor av tien satt Sven si' opp i' vag-
nen å sta u våldig smid å kånde
vackert ud ad porten å han me øjen"
Sette skulle inte Sven hava gjort ej
lyset andra drängen skaffades för att vara i
bystalays dräng me en "taddan ros-
gen omstasing" de upplade råd för
att riktigt driva med Sven. de "sala-
de" till några stap klöups brännevin
och bjöd Sven med på' tuppe kalaet.
de skiftades då' att skåla med korom
då' att de tio sist finro korom "ragted
pladask å bladdfall som en ålling
tien to de å spände en gammal man som
en mäjkarre och rullade Sven opp i kar-
ran der han lå' omvunn kruen som en
dali hong tien sick de å kånde Sven
hem å opp mitt for hans husbones
trapp å stanned mårn å karran å to
bagstyred av å sta tien opp karran å
satte mårn i' gång so ad Sven asseede
av tom en dåd task. Sien sa de ti fens
karpa om han nu ville to vara po sin fria
dräng for nu. hadde di' gjort na de' komme
for hans skull. (nu for hans husbondens
skull.

Hoitus var så nu till ende tåm, men det återstod palatsen som blev attackes två å åtta till husbehov. Den skulle man hava upptagit till gemensamt mickelsta den 29 September.

Till mickels aften den 28 September var också fruktens mogna till av plockning och samma dag skulle man sätta upp vallar och mån till flyttning.

Måndags aften var första appelsinsdag en på hösten för brinnorna och de skulle hängas vitto uppe och spinna vid ljus om kvällarna ty det gällde på att hinna med att spåna innan det blev ljusare dagar fram på våren då näpstolarna skulle i gångsätta. Det skulle så i de dagar både spinnas och näpvas till ~~vitto~~ hella eller gårdsinnanmanare antet så det var bara att gno på det bästa de orkade.

Det var så bara den kvällen som skulle vitto uppe och arbeta vid ljus om kvällarna. Drängarna hade sjunit de vid half åtta tiden "sned mitt o bröd", för att jemte trädemännen vara uppe "nor hanen gol" för att kunna vara med trädemannane att träska "otte". Klen brigade omhuggen otte träsk mycket tidigt på morgonen ty det gällde att hafva träskat ett vist antal neckar för dagen på trav det var tre trafva (60 st) av råg och något mera av korn min det i sådant fall av den orsak att man under vintern lagt skulle i tide med fastlagstiden hava slutat.

På en dag skulle det hava blåsat så mycket som kärna, såvida rågen var utlade normalt

sedan den med en ripa vad resultat om upp-
åt går i en kurva av lagom bredd fyra
bråtskolängder i längden från väg till väg
ty då var det en timme väg. För varje dag
skulle det bli en bråtskolängd längre så var
det en timme till.

Om en dräng lön skulle utgå efter
en i minimum fågad rajkräns fortgång
odlad på taket se berättelsen derom i
min skrift härom.

Arbetet fortgick på så vis dag efter
dag tills det var slut mid fattigs tiden.
Hade de ej av till dess vore några
"Schattegräfver" som inte kommit skjäla
ej riktigt. Ty då var det tid att börja
att efterse bråd redskapen och göra dem
brukbara i nästa vårs kom.

Mikels aften var en härlig hemmafest
ty sådant vädret den dagen blåste
så skulle sädes priorna också blifva
under året. Blåsto det i en hårdt så
för middagen och lugnades på eftermiddag
hvilfvom sädesprior under första tiden dygnets
utan gränsa avbrutet var för det bråtskade
med bråtel för att få säld sädes. Ty der
emot vädret till på eftermiddagen
så skulle sädes priorna stiga mot vären
och sommaren vadus det ej bråtskade
med försäljningen.

Härmed får jag sluta,
ty tiden tillåter ej mera.